

2009-01-07

Socialdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Betänkandet SOU 2008:77 Ny lag om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning

Sammanfattning

Vännäs kommun ställer sig positiv till de principiella ställningstaganden (sid 18) som det nya lagförslaget utgår ifrån, men samtidigt finns det problem och gränsdragningar som vi ej anser att tillräckligt beaktats.

Som kommun har vi nu fjorton års erfarenhet av att bedriva verksamhet utifrån LSS och Vännäs har drygt 170 personer med LSS- insatser, vilket motsvarar cirka 2 % av befolkningen. Vår kommun har därför – i förhållande till folkmängden – en relativt stor LSS verksamhet. Detta innebär också att kommunens totala kostnad för LSS insatser är en stor och svår politisk fråga. Därför ser vi det som positivt att staten kommer att ta ett större ansvar för ex personlig assistans men samtidigt är vår grundkritik att staten borde ta det fulla ekonomiska ansvaret för samtliga LSS- insatser. Om en rättighetslag skall kunna gälla lika för hela landet får inte den enskilda kommunens ekonomi på något sätt vara avgörande för den enskilde.

Kritiska synpunkter

4.4 Personkretsen

Att ha en övre kronologisk åldersgräns för rätten till LSS- insatser anser vi ej är förenligt med de övergripande handikappolitiska målen. Människor är i allt större utsträckning yrkesverksamma och i övrigt samhällsaktiva även efter sin 65- årsdag. Vi har i vår kommun exempel på personer som blivit ”nyskadade” och svårt funktionshindrade såväl före som efter sin 65- årsdag. Följden kan då bli att den som inte hunnit fylla 65 år får rätt till en mycket omfattande personlig assistans och därmed möjlighet till ett fortsatt aktivt liv medan den som passerat 65- årsgränsen blir hänvisad till andra insatser. Speciellt svår kan situationen bli för ex. en person som är ensamstående och saknar ett socialt nätverk.

Att personkretsen måste avgränsas är givet, men vår uppfattning är att en kronologisk åldersgräns på 65 år ej motsvarar levnadsförhållandena i samhället. En åldersgräns bör harmoniseras med ex. de regler som gäller för förvärvsarbete i förhållande till pension och att en kronologisk åldersgräns i så fall borde vara 70 år.

6.3.1 Behov av personlig assistans

Utifrån vår erfarenhet är det framför allt två kategorier assistansberättigade vars behov det är mycket svårt att tillgodose. Dels personer med förvärvade hjärnskador och dels personer med vissa neurologiska sjukdomar som orsak till funktionsnedsättningen. För att kunna ge dessa personer ett gott liv kan det många gånger vara nödvändigt med **”ingående kunskap om den funktionshindrade”**.

Att ta bort detta kriterium som grund för beräkning av personlig assistans anser vi därför är fel. Framför allt i alla de fall då de personliga assistenterna måste tolka eller avläsa den person de är anställda för att hjälpa.

Ett annat problem vid verkställighet av personlig assistans kan också vara att få beslut (Fk) och utförare (assistansamordnare) att vara i fas med varandra. Det finns sjukdomstillstånd, ex. ALS där den drabbade kan försämras snabbare än vad Försäkringskassans handläggare hinner utreda. Det är då viktigt för den enskilde att det finns en positiv samverkan mellan alla aktörer, staten (Försäkringskassan), kommunen (för övriga insatser och eventuell tillfällig utökning av assistans) och assistansamordnaren.

Dessa aspekter bör beaktas ytterligare vid utarbetandet av nya riktlinjer för Försäkringskassan.

7.4 Stöd och service i ordinärt boende

Vi delar i huvudsak utredarens uppfattning att det behöver definieras en ny insats som bättre motsvarar många funktionshindrades behov än ex insatsen ”ledsagarservice”. Allt fler personer med funktionsnedsättning, även många begåvningshandikappade, vill bo i en egen bostad. I vår kommun skedde ett trendbrott under 2007 i så mening att det är fler personer med LSS- insatser som bor i sk ordinärt boende än i särskilt boende och denna trend torde gälla för landet i övrigt.

Speciellt för personer med sk psykiska funktionshinder är det nödvändigt att utveckla nya former av insatser. I vår kommun har vi i drygt två år arbetat med ett särskilt stödprogram för yngre vuxna personer med psykiska funktionshinder. Utifrån denna erfarenhet kan vi dra slutsatsen att den nya insatsen ”personligt boendestöd” inte bör begränsas enbart till insatser i hemmet utan även omfatta ex behovet av stöd för att kunna delta i studier, besöka myndigheter, mm.

7.5.4 Personer med psykiska funktionsnedsättningar och daglig verksamhet enligt LSS

I princip är vi helt eniga med utredaren om att denna målgrupp skall ha rätt till daglig verksamhet – vilket vi för övrigt har tillämpat i vår kommun sedan ett antal år tillbaka – men det finns ett par aspekter som bör beaktas ytterligare.

Psykiskt funktionshinder i samhällslivet får inte bara vara en angelägenhet för kommunen. Utifrån vår erfarenhet finns det idag många ungdomar och yngre vuxna personer som på grund av psykisk ohälsa är i en mycket utsatt situation. Många kan exempelvis på grund av psykisk ohälsa ha misslyckats i sina studier och därmed har de ännu svårare att nå en plats ute i arbetslivet.

Den psykiatriska vården och rehabiliteringen kan ta många år i anspråk och därför är det nödvändigt med ett väl fungerande samarbete mellan samhällets alla berörda myndigheter för att pröva alla möjligheter till studier och arbetsrehabilitering för dessa unga människor. Exempelvis kan åldersgränsen för aktivitetsersättning (29 år) ifrågasättas. I vår verksamhet har vi stött på personer som börjat närma sig 30-årsåldern och för vilka det kan vara en svår stigmatisering att bli hänvisad till kommunens dagliga verksamhet.

Vi ser det som en mycket stor samhällsuppgift att motverka att unga vuxna människor – många gånger med mer än halva livet kvar – i onödan blir "handikappgjorda", vilket kan vara risken med en rättighet enligt LSS.

Det bör också vara möjligt för en person med psykiskt funktionshinder att få ett aktivt stöd att komma ut i arbetslivet.

Det är därför vår uppfattning att reglerna vad gäller "aktivitetsersättning" respektive "sjukersättning" (sjukpension) ytterligare bör ses över för denna målgrupp. Åldersgränsen för aktivitetsersättning och därmed aktiva insatser från Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen bör enligt vår uppfattning höjas, förslagsvis till och med 39 år.

Det är också vår uppfattning att det bör i den kommande lagen framgå tydligare än i förslaget vad rätten till daglig verksamhet innebär för denna målgrupp, exempelvis vad gäller ersättning och övriga förmåner.

För Vännäs kommun

Sonja Eriksson
Ordförande i Vård- och omsorgsnämnden